

**„DIALOGI BIBLIOTECZNE
BIULETYN PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH” (2008-2018) JAKO
CZASOPISMO WSPOMAGAJĄCE PRACĘ NAUCZYCIELI
BIBLIOTEKARZY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO**

Wstęp

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Rozporządzenie, 2013) postawiło przed bibliotekami pedagogicznymi zupełnie nowe zadanie, którym jest obowiązkowe organizowanie i prowadzenie (od stycznia 2016 r.) tzw. kompleksowego wspomaganie szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (także w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych) oraz bibliotek szkolnych (ze szczególnym uwzględnieniem organizacji i zarządzania biblioteką). Tym samym ten typ bibliotek został zobowiązany do realizacji podobnych działań, jak placówki doskonalenia nauczycieli oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

Prowadząc kompleksowe wspomaganie, należy uwzględnić:

- kierunki polityki oświatowej państwa i wprowadzane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej zmiany w systemie oświaty,
- wyniki i wnioski z ewaluacji zewnętrznych oraz nadzoru pedagogicznego,
  - podstawy programowe,
  - wyniki uczniów uzyskiwane podczas sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych,
  - inne potrzeby zgłaszane przez szkoły i placówki.

W praktyce wiele zadań związanych ze wspieraniem szkół i placówek książnic pedagogiczne realizowały już od dawna, aczkolwiek od 2013 r. nabrały one szczególnego znaczenia. Tym bardziej, że zmiany w oświacie postawiły nowe wyzwania również przed bibliotekami szkolnymi (Ustawa,

---

¹ Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach.

2016). Do ich nowych obowiązków zaliczono m.in.: tworzenie warunków do efektywnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami, rozbudzenie i rozwijanie u uczniów indywidualnych zainteresowań, nawyku czytania i uczenia się oraz organizowanie różnorodnych działań rozbudzających i rozwijających u młodych ludzi wrażliwość kulturową i społeczną.

Wspomaganie szkół podejmowane przez biblioteki pedagogiczne przybiera najczęściej trzy formy. W zależności od zasobów kadrowych, technicznych i lokalowych nauczyciele bibliotekarze pełnią rolę ekspertów, koordynatorów tego procesu, bądź też współpracują z placówkami realizującymi kompleksowe wspomaganie (Pismo Konferencji Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych, 2018).

Realizacji wspomagania sprzyja działalność wydawnicza bibliotek pedagogicznych, którą mogą podejmować nieobowiązkowo (Rozporządzenie, 2013). Niektóre ksiąźnice korzystają z takiej możliwości od dawna (Rozporządzenie, 2003). Najczęściej wydają księgi jubileuszowe, które podsumowują ich działalność, materiały metodyczne oraz własne czasopisma. Periodyki zwykle są adresowane do nauczycieli bibliotekarzy bibliotek szkolnych i pedagogicznych. Dzięki nim można popularyzować podejmowane działania oraz dzielić się wiedzą, doświadczeniami i dobrymi praktykami (Marcol, 2008a, s. 3-5).

Jednym z takich czasopism były „Dialogi Biblioteczne. Biuletyn Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach” (Sadzikowska, 2016, s. 283-298). Na przykładzie tego tytułu zostanie pokazane, jak biblioteki pedagogiczne wykorzystują wydawane przez siebie periodyki do zadań związanych ze wspomaganiem nauczycieli bibliotekarzy z obszaru swojej działalności. W tym celu przygotowano bibliografię zawartości czasopisma (Marcol, oprac., 2019), która posłuży jako materiał do analizy. Dodatkowo zostanie przestudiowana zawartość poszczególnych numerów (Dialogi Biblioteczne, 2008-2018 – archiwum).

„Dialogi Biblioteczne” – czasopismo informacyjno-poradnikowe

Tytuł ten po raz pierwszy ukazał się w 2008 r., przed obchodami 80-lecia istnienia placówki. Początkowo zakładano, że będzie to nieregularnik adresowany do pracowników sieci, którą w tym czasie tworzyły biblioteka macierzysta oraz 17 placówek filialnych². Jednak już podczas zbierania materiałów do pierwszego numeru współpracę z redakcją podjęli także autorzy spoza instytucji, co wpłynęło na poszerzenie kręgu odbiorców oraz rejestrację „Dialogów” w krajowym Ośrodku ISSN. W latach 2008-2018

² Placówkę tworzy obecnie biblioteka macierzysta w Katowicach oraz 14 filii działających w miastach na terenie województwa śląskiego (Będzinie, Bytomiu, Chorzowie, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Jaworznie, Mysłowicach, Pszczynie, Rudzie Śląskiej, Sosnowcu, Tarnowskich Górach, Tychach, Zabrze i Zawierciu).

publikowano dwa numery rocznie, w wersji papierowej (w nakładzie 100-200 egzemplarzy) i elektronicznej. W takiej formie ukazały się 22 zeszyty, które poddano analizie. Ich objętość była zróżnicowana – liczyły od 34 do 54 stron (średnio: 42,45 strony).

Rejestracja tytułu zobligowała redakcję do przesyłania egzemplarzy obowiązkowych wyznaczonym bibliotekom, co sprzyjało jego dokumentacji i popularyzacji. Wysyłano go także bezpłatnie do innych bibliotek (szkolnych, publicznych, naukowych), przekazywano placówkom filialnym oraz rozdawano podczas szkoleń i konferencji adresowanych do bibliotekarzy oraz nauczycieli przygotowujących się do pracy w bibliotekach.

Ustalając profil półrocznika, przeglądano podobne tytuły, które były wówczas wydawane przez księgarnie pedagogiczne (Marcol, 2010a). Przede wszystkim korzystano z doświadczeń Biblioteki Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim („Warsztaty Bibliotekarskie”, 2002-2016), Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku („Exempli Gratia”, 2005-2014), Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Łodzi („Siglum”, 2003-), Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie („Rewers”, 2007-2015). Założono, że półrocznik będzie bezpłatnym czasopismem informacyjno-poradnikowym służącym:

- wymianie doświadczeń zawodowych i dzieleniu się dobrymi praktykami;
- prezentacji działalności bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz wybranych działań realizowanych przez bibliotekarzy;
- polecaniu przydatnej literatury;
- informowaniu o konferencjach, seminariach i innych wydarzeniach adresowanych do środowisk bibliotekarskich i oświatowych;
- popularyzacji tematyki bibliotekarskiej i regionalnej, ważnych rocznic i obchodów, patronów poszczególnych lat oraz kierunków polityki oświatowej państwa;
- wspieraniu w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

1. Autorzy

Głównymi adresatami czasopisma, a nierzadko autorami teksów, byli nauczyciele bibliotekarze bibliotek pedagogicznych i szkolnych województwa śląskiego (Dialogi Biblioteczne, 2008-2019 – archiwum). Najwięcej publikacji na jego łamach zamieścili pracownicy biblioteki macierzystej (wydawcy półrocznika), przede wszystkim osoby, które były jego pomysłodawcami (Anna Marcol, Katarzyna Herich, Barbara Michałek) oraz inni pracownicy: Dominika Besta (Bokisz), Katarzyna Czapla-Durska, Barbara Czechowicz, Katarzyna Drogoś, Urszula Jankowska, Iwona Janyssek, Bogna

Kozioł, Anna Krzemppek (Monsior), Katarzyna Lis, Anna Musiał, Małgorzata Ochlust, Ewa Piątek, Joanna Zganiacz i Aleksandra Zielińska.

Współpracę z redakcją nawiązywały placówki filialne w: Będzinie (Magdalena Durlęta, Anna Wierzbicka), Bytomiu (Bożena Zwierzyńska), Chorzowie (Edyta Drabek), Dąbrowie Górniczej (Beata Bukowska, Kamila Jakubczyk), Gliwicach (Aleksander Jodko, Agnieszka Kubacka, Agnieszka Stachów-Kielc), Jaworznie (Marta Fidyk, Barbara Kucharska), Mysłowicach (Sylvia Pyrtek), Pszczynie (Lucyna Jabłeka, Danuta Mika, Justyna Pisek, Cezary Waluszko), Rudzie Śląskiej (Elżbieta Koryczan, Anna Sokół), Świętochłowicach (Joanna Polaszczyk), Tarnowskich Górach (Janina Majcher, Monika Stefanowska), Tychach (Katarzyna Altman-Nycz, Anna Pawłowska, Aleksandra Rosikoń). Okazjonalnie swoje teksty nadsyłali także nauczyciele bibliotekarze z innych bibliotek pedagogicznych: Biblioteki Pedagogicznej Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku (Magdalena Brewczyńska), Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Bielsku-Białej (Małgorzata Czub), Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku (Joanna Janonis) oraz Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej im. Karola Wojtyły w Elblągu (Mateusz Paradowski).

Ważną grupę autorów stanowiły osoby reprezentujące biblioteki szkolne. Na łamach półrocznika zagościli bibliotekarze z Augustowa (Monika Rowińska), Chorzowa (Marta Jachimowska, Beata Szymura, Beata Wróblewska), Dąbrowy Górniczej (Katarzyna Paliga), Katowic (Beata Leszczorz, Iwona Müller, Beata Piątkowska, Janusz Piper, Jolanta Wawoczny), Łędzin (Bożena Maruszak), Rybnika (Gabriela Bonk) i Sosnowca (Elżbieta Michalska) oraz katowiccy nauczyciele współpracujący z bibliotekami (Danuta Górnicz, Julia Kokot, Małgorzata Menzler, Mariola Stenka).

Współpracę z redakcją podejmowali również pracownicy bibliotek publicznych. Popularyzowali działania kulturalno-oświatowe realizowane w swoich instytucjach, które mogły stać się inspiracją dla bibliotekarzy zatrudnionych w systemie oświaty. Na łamach półrocznika były prezentowane inicjatywy takich placówek, jak: Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu (Anna Misiak, Agnieszka Witkowska), Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie (Tatiana Swiridowa), Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach (Magdalena Borowska, Jolanta Marcol), Miejska Biblioteka Publiczna w Łodzi (Milena Jaszczyk).

Warto też wspomnieć o pracownikach naukowych: dr Agnieszce Bal (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), prof. Marii Kalczyńskiej (Politechnika Opolska), dr. Matthiasie Kneipie (Deutsches Polen-Institut w Darmstadt) i dr Beacie Przewoźnik (Uniwersytet Śląski w Katowicach) oraz bibliotekarzach reprezentujących biblioteki naukowe: Monice Kulik (Biblioteka Wydziału Filologicznego UŚ w Katowicach, doktorantce Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej UŚ w Katowicach), Macieju Dęboróg-Bylczyńskim (Biblioteka Wydziału Filologicznego UŚ w Sosnowcu), Marle-

nie Borowskiej (Biblioteka Akademicka im. prof. Jerzego Altkorna Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej). Swoje teksty nadesłały także Agnieszka Wawrzkiwicz reprezentująca Polsko-Japońską Wyższą Szkołę Technik Komputerowych w Warszawie i Anna Knaś – doktorantka Instytutu Historii UŚ w Katowicach.

Tak szeroka współpraca była możliwa dzięki popularyzacji czasopisma, której służyła:

- publikacja kolejnych numerów na stronie internetowej PBW w Katowicach (Dialogi Biblioteczne, 2008-2018 – archiwum) oraz ich udostępnianie w zasobach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej;
- uwzględnienie tego tytułu w wykazach czasopism bibliotekarskich, katalogach bibliotecznych i bazie ARIANTA;
- dokumentowanie wybranych artykułów w „Bibliografii Zawartości Czasopism” i innych bazach bibliograficznych;
- publikacja artykułów i komunikatów dotyczących czasopisma, m.in. w: „Biuletynie EBIB” (Marcol, 2010c), „Forum Bibliotek Medycznych” (Sadzikowska, 2016, s. 283-298), „Poradniku Bibliotekarza” (Marcol, 2012, s. 27-28), „Warsztatach Bibliotekarskich” (Marcol, 2010a).

2. Tematyka

W latach 2008-2018 ukazały się 22 zeszyty półrocznika, na łamach których opublikowano łącznie 292 teksty (nie licząc wstępów redakcyjnych). Poszczególne numery nie miały charakteru monotematycznego. Ich struktura wewnętrzna obejmowała kilka stałych działów: *Z życia biblioteki*, *Z praktyki nauczyciela bibliotekarza*, *Sieciow@nie* (od 2014 r.)³, *Regionalia*, *Z relacji uczestnika*, *Biblioteka poleca*⁴. Sporadycznie – w zależności od napływających tekstów – uzupełniano je (lub zastępowano) dodatkowymi działami: *Biblioteki w regionie*, *Komunikaty*, *Kulturalny Śląsk*, *Ludzie książki i prasy*, *Ludzie oświaty*, *Placówki oświatowe w regionie*, *Z badań czytelnictwa*, *Z bibliotekarskiej półki*, *Z dziejów śląskiego bibliotekarstwa*.

Publikacje zamieszczane w półroczniku można podzielić na artykuły i komunikaty, scenariusze i konspekty, instrukcje obsługi wybranych programów i aplikacji internetowych, zestawienia bibliograficzne, wywiady, sprawozdania z konferencji, seminariów i spotkań szkoleniowych oraz omówienia i recenzje polecanych lektur (Marcol, oprac., 2019).

2.1. Artykuły i komunikaty

Założenie, jakie stawiała sobie redakcja czasopisma, zbiegło się w czasie z przemianami, które zachodziły w bibliotekarstwie. Ze względu na zmie-

³ Dział ten zostanie omówiony w części 2.3.

⁴ W takiej kolejności występowały w czasopiśmie.

niające się potrzeby użytkowników, nauczyciele bibliotekarze Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach [dalej: PBW w Katowicach] i placówek filialnych nastawiali się na poszerzenie współpracy ze szkołami i placówkami oświatowymi, otwierali się na nowe grupy odbiorców oraz rozwijali formy pracy pedagogicznej. Swoimi doświadczeniami, pomysłami i wiedzą dzielili się za pośrednictwem artykułów i komunikatów publikowanych na łamach „Dialogów Bibliotecznych” oraz innych czasopism. W półroczniku zamieszczano je w różnych działach (*Regionalia*, *Z praktyki nauczyciela bibliotekarza*, *Z życia biblioteki*), również takich, które tworzone na potrzeby niektórych numerów (*Komunikaty*, *Placówki oświatowe w regionie*, *Z badań czytelnictwa*, *Z bibliotekarskiej półki*, *Z dziejów śląskiego bibliotekarstwa*). Do ich współredagowania zapraszano autorów spoza instytucji. Popularyzowano inicjatywy, które mogły stanowić inspirację dla czytelników czasopisma – zrealizowane konkursy i wystawy, zajęcia edukacyjne, szkolenia i spotkania, adresowane do różnych grup użytkowników (przedszkolaków, uczniów, studentów, bibliotekarzy, nauczycieli, seniorów). Wspominano o prowadzonych projektach, innowacjach, akcjach promujących czytelnictwo, zbiórkach książek, przedsięwzięciach związanych ze wspomaganiami szkół i placówek oraz wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Zachęcano także do współredagowania blogu Biblioteki Szkolne Online i „Biuletynu Nauczycieli Bibliotekarzy”, udziału w kursach e-learningowych, Wielkiej Lidze Czytelników oraz szkoleniach i warsztatach organizowanych przez pracowników PBW w Katowicach (np. Krzempek, 2014, s. 14-15; Musiał, 2010, s. 11; Ochlust, 2014, s. 8-9).

Poza tekstami informacyjnymi publikowano także artykuły fachowe, w których autorzy dzielili się swoimi doświadczeniami oraz wynikami przeprowadzonych badań i analiz (np. Michałek, 2015, s. 14-17), podsumowywali działalność swoich bibliotek (np. Michałek, 2013, s. 5-7), popularyzowali ich najciekawsze zbiory (np. Czechowicz, 2012b, s. 10-25) oraz wybrane inicjatywy z zakresu marketingu bibliotecznego i promocji czytelnictwa (np. Herich, 2014, s. 16-17). Pisano też o interesujących dla bibliotekarzy miejscach, przypomniano sylwetki osób związanych z regionem, bibliotekarstwem i bibliotekoznawstwem (np. Kulik, 2008, s. 21-24). Nawiazywano do ważnych rocznic i obchodów zarówno regionalnych, jak i ogólnopolskich, które były popularyzowane przez nauczycieli bibliotekarzy w danym roku szkolnym (np. Zganiacz, 2014, s. 40-45).

2.2. Scenariusze i konspekty

Gotowe scenariusze i konspekty oraz materiały, które można wykorzystać, przygotowując zajęcia dla uczniów (krzyżówki, ćwiczenia, quizy), publikowano w dziale *Z praktyki nauczyciela i bibliotekarza*. Poza typowymi lekcjami bibliotecznymi, proponowano realizację zajęć z zakresu edukacji regionalnej i biblioterapii, popularyzację ważnych rocznic literackich,

patronów danych lat i obchodów, m.in. Roku Herbertowskiego (2008), Roku Wojciecha Korfatego (2009), Roku Konstantego Wolnego (2012), Roku Odry – Rzeki Pozytywnej Energii (2018). Zachęcano do popularyzacji twórczości wybranych autorów: Adama Bahdaja (*Wakacje z duchami*), Aleksandra Kamińskiego (*Kamienie na szaniec*), Małgorzaty Musierowicz (cykl *Jeźycjada*), Juliana Tuwina (*Lokomotywa*), Juliusza Verne'a (*Tajemnicza wyspa*). Wśród publikowanych materiałów pojawiły się także: scenariusze wystaw (*Juliusz Słowacki; Kochajmy dzieci – szanujmy ich prawa*), konsept spotkania samokształceniowego zespołu bibliotekarzy, scenariusz gry miejskiej *Na tropie szajki*, przykładowy sylabus kursu e-learningowego oraz ankieta *Nauczyciel w oczach uczniów*, przydatna bibliotekarzom pracującym w szkołach.

2.3. Instrukcje obsługi programów i aplikacji internetowych

Tematykę technologii informacyjno-komunikacyjnych podejmowano od momentu założenia czasopisma. Jednak od 2014 r. postanowiono zwrócić na nią szczególną uwagę, wprowadzając na łamy „Dialogów” dział *Sięciow@nie*, w którym publikowano przede wszystkim samouczki obsługi wybranych programów i aplikacji internetowych. Polecano narzędzia bezpłatne, przydatne w pracy pedagogicznej, które można wykorzystać na typowym sprzęcie dostępnym w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych. Większość z nich była popularyzowana w ramach działających na terenie PBW sieci współpracy i samokształcenia, organizowanych szkoleń i warsztatów oraz kursów e-learningowych, które nadal cieszą się dużym zainteresowaniem bibliotekarzy i nauczycieli różnych przedmiotów. Dzięki ich pomocy czytelnicy półrocznika poznali program do tworzenia krzyżówek (EclipseCrossword), serwis, z którego można pobierać bezpłatne zdjęcia (Pixabay), aplikacje do obróbki fotografii (AddText, Blabberize, FreeGifMaker, FreeOnlinePhotoEditor, PhotoCollage), opracowywania interaktywnych puzzli (JigsawPlanet, Puzzle Online), elektronicznych komiksów (MakeBeliefsComix, Toondoo, ToonyTool, WriteComics), interaktywnych postaci (Voki) oraz wirtualnych tablic (Padlet).

2.4. Zestawienia bibliograficzne

Zestawienia bibliograficzne publikowano przede wszystkim w dziale *Z praktyki bibliotekarza*. Ich celem było polecanie bibliotekarzom zatrudnionym w szkołach (oraz współpracującym z nimi nauczycielom różnych przedmiotów) literatury na tematy istotne w danym roku szkolnym w środowiskach oświatowych, dostępnej w zbiorach PBW w Katowicach. Zestawienia przesyłali także pracownicy filii oraz bibliotekarze spoza placówki, którzy w ten sposób popularyzowali własne zbiory.

Poza tematami bibliotekarskimi (współpraca bibliotek ze środowiskiem oświatowym, promocja czytelnictwa, bibliofilstwo i kolekcjonerstwo książ-

żek), autorzy zestawień podejmowali tematy ważne dla nauczycieli (scenariusze imprez szkolnych, doradztwo zawodowe w szkołach, edukacja inkluzyjna, nowe uzależnienia, wielokulturowość), zagadnienia dotyczące regionu – m.in. zachęcali do lektury publikacji dotyczących ważnych wydarzeń (powstania śląskie, deportacje ludności Górnego Śląska do ZSRR po 1945 r. – Tragedia Górnośląska, pacyfikacja kopalni „Wujek”) oraz osób, które wpisały się w jego historię (Wojciech Korfanty, Józef Lompa, Karol Miarka, Henryk Sławik). Poza historią Górnego Śląska popularyzowano także wydarzenia (powstanie styczniowe), organizacje (Związek Harcerstwa Polskiego) i osoby, które zapisały się w historii kraju (Tadeusz Kościuszko) i literatury (Janusz Korczak, Czesław Miłosz, Juliusz Słowacki). Popularyzowano literaturę dotyczącą wykorzystania nowoczesnych technologii (nauczanie na odległość, technologie informacyjno-komunikacyjne) oraz zagrożeń, które ze sobą niosą (sieciologizm), wspomaganie szkół i placówek (sieci współpracy i samokształcenia). Podsumowano również działalność publikacyjną pracowników katowickiej PBW za lata 1998-2008 (Monsior, oprac., 2008, s. 13-17).

2.5. Wywiady

Okazjonalnie na łamach czasopisma publikowano wywiady z osobami związanymi z regionem, oświatą oraz bibliotekarstwem i bibliotekoznawstwem (działy: *Ludzie książki i prasy*, *Ludzie oświaty*, *Regionalia*). Do współpracy zaproszono dra Matthiasa Kneipa, niemieckiego poetę mającego korzenie śląskie, autora rozprawy doktorskiej dotyczącej roli języka niemieckiego i polskiego na Górnym Śląsku oraz podręczników popularyzujących polsko-niemieckie relacje historyczne i literackie (Kneip, 2008, s. 20-21). Do wywiadu dołączono utwory powstałe po jego wizytach na ziemi przodków oraz w Katowicach. Do rozmowy na temat śląskiej gwary i wędrówek po regionie zaproszono Leszka Jęczmyka, Ślązaka Roku 2006, który odwiedził katowicką PBW w 2011 r. (Jęczmyk, 2012, s. 49-52). Andrzej Sodowski (uczestnik bibliotecznych szkoleń dla seniorów) opowiedział natomiast o swoich obrazach oraz działalności w Chorzowskiej Grupie Plastycznej Krajcok'12 (Sodowski, 2012, s. 42-46).

Za pośrednictwem wywiadów promowano także tematykę polonijną. O prywatnej bibliotece Vox Pelegrina w Mareil-sur-Mauldre pod Paryżem rozmawiano z jej właścicielką – Agatą Kalinowską-Bouvy (Kalinowska-Bouvy, 2008, s. 17-20). Działalność Stowarzyszenia Ochrony Poloników Niemieckich oraz opolskiego Gabinetu Książki i Prasy Polskiej w Niemczech przybliżyła prof. Maria Kalczyńska (Kalczyńska, 2009, s. 10-12), a Renata Partyka z Hamburga podzieliła się swoimi doświadczeniami związanymi z redakcją Gazety Polskiej „Kalejdoskop” (Partyka, 2009, s. 9-10). Warto też wspomnieć o wywiadzie na temat szkolnictwa rosyjskiego oraz polskich śladów na Sachalinie, o których odpowiedział Witalij Gaponenko, nauczy-

ciel, człowiek wielu pasji, którego fotografie były prezentowane na terenie Biblioteki (Gaponenko, 2018, s. 9-14).

W 2010 r. w formie wywiadów promowano działania realizowane w ramach działalności Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Aldona Zawalkiewicz, redaktor naczelna serwisu Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP, zachęcała nauczycieli bibliotekarzy do włączenia się w to przedsięwzięcie (Zawalkiewicz, 2010, s. 15-18). Podobnym celom służył wywiad udzielony przez Piotra Marcinkowskiego, który pełnił wówczas funkcję członka Zarządu Głównego SBP oraz zainicjował ogólnopolskie Fora Młodych Bibliotekarzy (Marcinkowski, 2010, s. 14-16).

2.6. Sprawozdania z konferencji, seminariów i spotkań szkoleniowych

Od kilkunastu lat PBW w Katowicach systematycznie oferuje możliwość uczestniczenia w bezpłatnych konferencjach adresowanych do środowisk bibliotekarskich i nauczycielskich, których tematyka koncentruje się wokół wykorzystania nowoczesnych technologii w szkołach i bibliotekach, popularyzacji czytelnictwa oraz problematyki regionalnej. Często są to wydarzenia współorganizowane z ośrodkami doskonalenia nauczycieli, innymi bibliotekami, stowarzyszeniami bibliotekarskimi oraz szkołami wyższymi i instytucjami kultury. Większość z nich była dokumentowana na łamach „Dialogów Bibliotecznych”⁵ w działach: *Regionalia*, *Z relacji uczestnika*, *Z życia Biblioteki*.

Za pośrednictwem półrocznika relacjonowano przebieg konferencji *Rola biblioteki w kształtowaniu społeczeństwa wiedzy* (Marcol, 2008b, s. 12-13) oraz zainicjowane przez Sekcję Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Elektroniczną Bibliotekę Pedagogiczną SBP – konferencje pod hasłami: *Czy biblioteka może być cool?* (Marcol, 2010b, s. 5-6) oraz *Mobilna edukacja w XXI wieku* (Czechowicz, 2012a, s. 5-7). Podobną problematykę kontynuowano w ramach innych spotkań, które zostały przypomniane na łamach czasopisma: *Nowoczesna klasa – od fascynującej lekcji po zarządzanie szkołą* (Marcol, 2013, s. 10-11), *Sieciowanie. Biblioteki, internet, współpraca* (Müller, 2014, s. 5-7), *Do biblioteki szkolnej nie tylko po książkę. Technologia, edukacja, kultura* (Czechowicz, 2015, s. 6) oraz *Pokolenie Z – młody człowiek i książka* (Piątek, 2016, s. 5-6).

Ważne miejsce w działalności placówki zajmuje promowanie tematyki regionalnej. Od 2011 r. katowicka PBW, wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Metodyczno-Edukacyjnym „Metis” w Katowicach, organizuje konferencje z cyklu *Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł*, które są kontynuowane. Każda z nich dotyczy odrębnego zagadnienia, a do współpracy są

⁵ Sprawozdania z pozostałych konferencji publikowano na łamach innych czasopism adresowanych do bibliotekarzy oraz zamieszczano na stronie internetowej biblioteki.

zapraszane osoby i instytucje, których działalność wpisuje się w ich regionalną problematykę. Tematy dotychczasowych spotkań najczęściej nawiązywały do obchodów uchwalanych przez Sejmik Województwa Śląskiego oraz kierunków polityki oświatowej państwa. Obrady odbywały się w ważnych dla regionu miejscach i były połączone z ich zwiedzaniem. W latach 2011-2018 odbyło się osiem konferencji z tego cyklu pod hasłami: *Małe ojczyzny: kultura – edukacja – rozwój* (2011), *Środki przekazu jako czynnik kształtujący kulturę regionu* (2012), *Region w zmysłach* (2013), *W poszukiwaniu zapomnianych autorytetów* (2014), *Rok Pamięci Ofiar Tragedii Górnośląskiej 1945* (2015), *Rok Pamięci Ofiar Pacyfikacji KWK „Wujek”* (2016), *Ojczyznę kochać i szanować trzeba – jak nauczać Jasia, żeby Jan wiedział* (2017), *Harcerska służba dla Niepodległej* (2018). Sprawozdania z tych wydarzeń zamieszczono na łamach „Dialogów”.

Warto zaznaczyć, że w formie sprawozdań popularyzowano także uroczystości jubileuszowe biblioteki macierzystej (80-lecie, 85-lecie, 90-lecie), Fora Bibliotekarzy Województwa Śląskiego (PBW w Katowicach brała udział w organizacji wielu spotkań, podczas których jej pracownicy występowali w roli prelegentów) oraz wybrane konferencje, seminaria i spotkania szkoleniowe, w których uczestniczyli redaktorzy czasopisma i ich współpracownicy. Dotyczyły one takich zagadnień, jak: wykorzystanie nowoczesnych technologii w bibliotece, wspomaganie szkół i placówek oświatowych, promocja bibliotek, nowe formy pracy z użytkownikiem, sport, turystyka i rekreacja bibliotekarzy, kierunki polityki oświatowej państwa, regionalizm. Ich organizatorami byli: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach, Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny „Metis” w Katowicach, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Biblioteka Śląska w Katowicach, Biblioteka Wyższej Szkoły „Humanitas” w Sosnowcu, Biblioteka Akademicka im. prof. Jerzego Altkorna Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Biblioteka Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, Biblioteka Wydziału Zamiejscowego w Chorzowie Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie, Sekcja Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych SBP i inne.

2.7. Omówienia i recenzje

W ostatniej części każdego z zeszytów zamieszczano dział *Polecane lektury* popularyzujący książki przydatne nauczycielom bibliotekarzom (pochodzące ze zbiorów Biblioteki) najczęściej w formie omówień, które pod wspólnym tytułem zbierały literaturę dotyczącą określonego zagadnienia. Wybierano przede wszystkim pozycje z zakresu bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa (np. Lewandowicz-Nosal, 2008; Saniewska, 2007; Staniów, 2012; Wojciechowski, 2012), promocji czytelnictwa (np. Wojciechowska,

red., 2015), marketingu bibliotecznego i internetowego (np. Treadaway, Smith, 2011; Wojciechowska, red., 2007), innowacyjnych pomysłów na pracę z użytkownikami bibliotek (np. Pietrzak, red., 2015), wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (np. Pamuła-Cieślak, 2015) oraz książki dotyczące obchodzonych w danym roku rocznic i obchodów (np. Bikont, 2017; Lewandowski, 2009; Łukasiewicz, 2001).

W latach 2008-2018 przybliżono czytelnikom blisko 70 tytułów książkowych. Zwykle każdy z nich był przedstawiany w formie krótkiego omówienia zajmującego pół strony. Sporadycznie zamieszczano także dłuższe omówienia i recenzje.

Podsumowanie

„Dialogi Biblioteczne” wydano po raz pierwszy w 2008 r. Wówczas zadania PBW w Katowicach koncentrowały się przede wszystkim wokół dostarczania użytkownikom (głównie nauczycielom i przygotowującym się do pracy w szkołach studentom) fachowej literatury oraz specjalistycznej informacji pedagogicznej. Przeglądając kolejne numery czasopisma, można zauważyć, jak na przestrzeni 11 lat Biblioteka przekształcała się w placówkę, w której kluczową rolę odgrywa działalność edukacyjna (adresowana do różnych grup użytkowników) oraz wspomaganie szkół i placówek oświatowych. Różnym przemianom podlegały także inne biblioteki, których funkcjonowanie było popularyzowane na jego łamach.

Okazuje się, że działania związane ze wspomaganiem nauczycieli i bibliotekarzy szkolnych realizowano jeszcze przed 2016 r., a wydawanie własnego czasopisma sprzyjało ich popularyzacji oraz wymianie dobrych praktyk, informacji i doświadczeń. Poza pracownikami biblioteki macierzystej i placówek filialnych współpracę z redakcją podejmowali pracownicy innych typów bibliotek, badacze, nauczyciele oraz inne osoby zainteresowane problematyką poruszaną na łamach periodyku, co świadczyło o potrzebie jego wydawania. Skromne środki finansowe nigdy nie pozwalały jednak na profesjonalny wydruk czasopisma. W grudniu 2018 r. podjęto decyzję o zakończeniu publikacji „Dialogów Biblioteczných. Biuletynu Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach”. W 2019 r. półrocznik został przekształcony w „Dialogi Biblioteczne. czasopismo elektroniczne”. Jest zamieszczany na stronie internetowej Biblioteki oraz popularyzowany za pośrednictwem Śląskiej Biblioteki Cyfrowej.

Bibliografia

- Bikont, A. (2017). *Sendlerowa*. Wołowiec: Wydawnictwo Czarne.
- Czechowicz, B. (2012a). „Mobilna edukacja w XXI wieku”. Relacja z konferencji. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 5-7.
- Czechowicz, B. (2012b). Prasa niezależna 1980-1991 w zbiorach Czytelni Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 10-25.
- Czechowicz, B. (2015). „Do biblioteki szkolnej nie tylko po książkę. Technologia, edukacja, kultura”. Komunikat z konferencji warsztatowej. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 6.
- Dialogi Biblioteczne 2008-2018 – archiwum (2018-2019). W: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach. Pobrane 1 sierpnia 2019, z: <https://pbw.katowice.pl/index.php/oferta/205-dialogi-biblioteczne/840-dialogi-biblioteczne-2008-2018-archiwum>
- Gaponenko, W. (2018). O szkole w Rosji. Opowiada Witalij Gaponenko – podróżnik, przewodnik turystyczny, spadochroniarz... i nauczyciel. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 9-14.
- Herich, K. (2014). Klub Interesującej Książki, czyli jak popularyzujemy czytelnictwo dzieci i młodzieży. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 16-17.
- Jęczmyk, L. (2012). Zawsze staram się propagować piękno naszej gwary. Z Panem Leszkiem Jęczmykiem – Ślązakiem Roku 2006 rozmawia Anna Marcol. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 49-52.
- Kalczyńska, M. (2009). Rozmowa z Panią prof. Marią Kalczyńską – prezesem Stowarzyszenia Ochrony Poloników Niemieckich. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 10-12.
- Kalinowska-Bouvy, A. (2008). Z wizytą we francuskiej „Vox Pelegrinie” – rozmowa z panią Agatą Kalinowską-Bouvy. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 17-20.
- Krzempek, A. (2014). „Specyficzne trudności funkcjonowania uczniów”. Warsztaty dla nauczycieli. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 14-15.
- Kulik, M. (2008). Adam Władysław Jarosz – sylwetka organizatora akademickiego ośrodka kształcenia bibliotekarzy na Śląsku. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 21-24.
- Lewandowska-Nosał, G. (2008). *Biblioteki dla dzieci wczoraj i dziś*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- Lewandowski, J.F. (2009). *Wojciech Korfanty*. Chorzów: Videograf II.
- Łukasiewicz, J. (2001). *Herbert*. Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie.

- Marcinkowski, P. (2010). „Oczekujemy optymizmu i kreatywności”. Z Panem Piotrem Marcinkowskim z Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich rozmawia Anna Marcol. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 14-16.
- Marcol, A. (2008a). Przegląd czasopism internetowych wydawanych przez polskie biblioteki. *Poradnik Bibliotekarza*, 4, 3-5.
- Marcol, A. (2008b). „Rola biblioteki w kształtowaniu społeczeństwa wiedzy” – relacja z konferencji. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 12-13.
- Marcol, A. (2010a). Czasopisma bibliotek pedagogicznych na przykładzie „Dialogów Bibliotecznych”. *Warsztaty Bibliotekarskie*, 1-2. Pobrane 14 sierpnia 2019, z: <http://www.pedagogiczna.edu.pl/warsztat/2010/1-2/100102.htm>
- Marcol, A. (2010b). „Czy biblioteka może być cool?” – relacja z konferencji zorganizowanej w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 5-6.
- Marcol, A. (2010c). „Dialogi Biblioteczne” – półrocznik Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. *Biuletyn EBIB*, 5. Pobrane 14 sierpnia 2019, z: <http://www.ebib.pl/2010/114/a.php?marcol>
- Marcol, A. (2012). *Dialogi Biblioteczne* – półrocznik dla nauczycieli bibliotekarzy. *Poradnik Bibliotekarza*, 6, 27-28.
- Marcol, A. (2013). „Nowoczesna Klasa. Od fascynującej lekcji po zarządzanie szkołą”. Sprawozdanie z konferencji. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 10-11.
- Marcol, A. (oprac.). (2019). *Bibliografia zawartości czasopisma „Dialogi Biblioteczne: biuletyn Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach” (2008-2018)*. Katowice: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy [dokument nieopublikowany].
- Michałek, B. (2013). Osiemdziesiąt pięć lat dla śląskiej oświaty. Jubileusz 85-lecia działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 5-7.
- Michałek, B. (2015). Od klasycznej baśni po fantazy. Co warto polecić młodemu czytelnikowi? *Dialogi Biblioteczne*, 2, 14-17.
- Monsior, A. (oprac.). (2008). Zestawienie bibliograficzne publikacji (książek i artykułów) pracowników Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach za lata 1998-31.03.2008 (w wyborze). *Dialogi Biblioteczne*, 1, 13-17.
- Müller, I. (2014). Konferencja warsztatowa „Sieciow@nie. Biblioteki, internet, współpraca”. Sprawozdanie. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 5-7.
- Musiał, A. (2010). Cykl zajęć dla maturzystów z zakresu orientacji zawodowej oraz matury ustnej z języka polskiego w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 11.

- Ochłust, M. (2014). Warsztaty plastyczne dla nauczycieli w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 8-9.
- Pamuła-Cieślak, N. (2015). *Ukryty Internet jako przedmiot edukacji informacyjnej*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Partyka, R. (2009). Rozmowa z Panią Renatą Partyką – założycielką i redaktorem naczelnym Gazety Polskiej „Kalejdoskop”. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 9-10.
- Piątek, E. (2016). „Pokolenie Z – młody człowiek i książka”. Relacja z konferencji. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 5-6.
- Pietrzak, M. (red.). (2015). *Teatr w bibliotece*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- Pismo Konferencji Dyrektorów Bibliotek Pedagogicznych dotyczące projektu Rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych, skierowane do MEN. (2018). Olsztyn. Pobrane 3 sierpnia 2019, z: http://e-pedagogiczna.edu.pl/index.php?akcja=art_zobacz&art_id=340&id_news=2757
- (Rozporządzenie, 2003). Rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2003, nr 89, poz. 824).
- (Rozporządzenie, 2013). Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013, poz. 369).
- Sadzikowska, L. (2016). Przeszość i teraźniejszość półrocznika „Dialogi Biblioteczne” (2008-2017). *Forum Bibliotek Medycznych*, 2, 283-298.
- Saniewska, D. (2007). *Vademecum nauczyciela bibliotekarza 2007*. Wyd. 7 uzup. i popr. Warszawa: Agencja Sukurs.
- Staniów, B. (2012). *Biblioteka szkolna dzisiaj*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- Treadaway, Ch., Smith M. (2011). *Godzina dziennie z Facebook marketingiem*. Gliwice: Helion.
- (Ustawa, 2016). Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2017, poz. 59).
- Wojciechowska, M. (red.). (2007). *Marketing biblioteczny*. Gdańsk: Ateneum.
- Wojciechowska, M. (red.). (2015). *Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- Wojciechowski, J. (2012). *O bibliotekach po mojemu*. Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Zawałkiewicz, A. (2010). „Chcemy zarażać naszym optymizmem!”. Z Panią Aldoną Zawałkiewicz – redaktorką naczelną serwisu Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP rozmawia Anna Marcol. *Dialogi Biblioteczne*, 2, 15-18.

Zganiacz, J. (2014). Henryk Sławik. Skazany na zapomnienie bohater trzech narodów. *Dialogi Biblioteczne*, 1, 40-45.

Anna Marcol

“Library Dialogues. The bulletin of the Jozef Lompa Voivodeship Pedagogical Library in Katowice” (2008-2018) as a magazine supporting teacher-librarians’ work in Silesian Voivodeship

Abstract

The paper outlines „Library Dialogues” – an informational guide and periodical which has been published by Jozef Lompa Provincial Pedagogical Library in Katowice. Between 2008 and 2018 this periodical has been available digitally and in physical format. The main objective of the magazine has been supported by teacher-librarians from Silesia Province in their day-to-day work. Since 2019 „Library Dialogues” is available only in digital format.

Keywords: „Library Dialogues”, Jozef Lompa Provincial Pedagogical Library in Katowice, periodical for teacher-librarians, supporting teacher-librarians

Anna Marcol

„Dialogi Biblioteczne. Biuletyn Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach” (2008-2018) jako czasopismo wspomagające pracę nauczycieli bibliotekarzy województwa śląskiego

Streszczenie

Artykuł dotyczy „Dialogów Bibliotecznych” – czasopisma informacyjno-poradnikowego, wydawanego przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. Józefa Lompy w Katowicach. W latach 2008-2018 było dostępne w wersji elektronicznej i papierowej. Jego zasadniczym celem było wspomaganie nauczycieli bibliotekarzy województwa śląskiego w codziennej pracy. Od 2019 roku „Dialogi Biblioteczne” są wydawane wyłącznie w wersji elektronicznej.

Słowa kluczowe: „Dialogi Biblioteczne”, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach, czasopisma dla nauczycieli bibliotekarzy, wspomaganie nauczycieli bibliotekarzy